

VICENT SANCHIS, director
ALBERT SÁEZ, director adjunt
LLUÍS MARTÍNEZ, JOSEP PLAYÀ, subdirectors

SECCIONS: JOAN ARMENGOL [Economia]; IGNASI ARAGAY, XAVIER CESTER [Cultura i Espectacles]; TONI BROSA [Esports]; DAVID CASTILLO [Suplement Cultura]; DAVID GONZÁLEZ [Política]; SANTI GONZÁLEZ [Món];

PEPA MASÓ [Societat]; ÒSCAR MONTFERRER [Comunicació]; ALBERT PLA [Edició]; PERE PRATS [Disseny]; MONTSERRAT RIUS [Documentació]; ROBERT RAMOS [Fotografia]; PERE TIÓ [Opinió]
Delegada a Madrid: MONTSE OLIVA

Publicitat: PUBLIPRESS MEDIA, SA
XAVIER BUYSÉ, director general

LLUÍS-FERRAN PÉREZ-SEGUI, dir. de desenvolupament
ALBERT BORRÁS, director de Publicitat
Av. Diagonal, 475 - 08036 Barcelona
Tel.: 93 344 30 00 - Fax: 93 344 31 91
e-mail: avui@publipressmedia.com
c/ María de Molina, 54 - 28006 Madrid
Tel.: 91 515 91 00 - Fax: 91 515 91 09

REDACCIÓ, SUBSCRIPCIONS, DISTRIBUCIÓ I SERVEI AL LECTOR:
Enric Granados, 84 - 08008 Barcelona

DELEGACIÓ A MADRID:
Carrera de San Jerónimo, 15-17 - 28014 Madrid
Tel.: 91 454 72 66 - Fax: 91 454 72 44

ADREÇA INTERNET: <http://www.avui.com>
CENTRALETA Tel.: 93 316 39 00 - Fax: 93 316 39 36
SUBSCRIPCIONS Tel.: 93 316 39 14 - Fax: 93 316 39 15
DISTRIBUCIÓ Tel.: 93 316 39 16 - Fax: 93 316 39 15
SERVEI AL LECTOR Tel.: 93 316 39 13 - Fax: 93 316 39 15

IMPRESSIÓ: Gráficas de Prensa Diaria
DL: B20.249-1976 DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Emili Rosales

Escriptor i editor

L'any dels prodigis

S'e'm fa difícil parlar de l'any dels prodigis de la literatura catalana, que ha estat el 2005, la mateixa setmana que ha tancat portes la llibreria Viladrich de Tortosa. Viladrich ha estat la llibreria de capçalera per a molts ebrenes, i no parlo dels dos segles i mig d'història que tenia l'establiment, sinó de les dues dècades de les quals puc donar fe.

COM ÉS TAN FREQUENT EN LES ÀREES ALLUNYADES de les grans ciutats, aquesta llibreria no només ha estat una botiga eficient sinó també un centre cultural que ha fet possible el contacte entre creadors i la trobada entre escriptors i lectors. Amb el tancament de Viladrich perdem una bona llibreria i també un espai cultural. Mal assumpte. Però no és qüestió de lamentar-nos sinó d'apreciar l'enorme feina que s'ha fet, que ja està feta.

AQUEST ESPAI TÉ ALGUNA COSA A VEURE amb tota la generació tortosina de la represa cultural dels anys seixanta, el recentment recuperat grup Gèminis, on destaca el poeta Gerard Vergés, i té a veure amb l'última florida ebrenca, la del tardà Jesús Moncada, la d'Albert Roig i Andreu Carranza. Però no hi ha motiu per a un excés de nostàlgia, els ametllers ja estan batuts i tothom vola amb les seves ales. El que hi ha és una situació ambivalent, com a tot arreu: es venen i es llegeixen més llibres que mai, però també la gent viatja més i estudia fora i té més espais d'oferta cultural, i està més pendent de les modes, etcètera.

EL QUE EXPLICA I ALHORA DESDRAMATITZA el tancament d'aquesta llibreria –per més que personalment i sentimentalment a mi em resulti penós– serveix en part per explicar els fenòmens de l'any que s'ha acabat en el camp editorial en general i en el camp de la literatura catalana. Hem assistit sobretot a la polarització de l'interès dels lectors en uns pocs títols, que s'han venut a uns nivells desconeguts fins ara en aquest país, mentre que per contra va descendint lentament la mitjana de lectors per a la immensa majoria dels llibres que queden en un segon pla.

“La literatura catalana ha estat capaç de generar algunes novel·les que, a més d'haver mantingut el diàleg amb un grup amplíssim de lectors del país, han despertat ràpidament l'interès d'editors de tot arreu, i es podran llegir aviat en les principals llengües del món”

ÉS EL FENOMEN DE LA MODA QUE TAN BÉ coneixen en el camp de la música o del cinema, i que també en el món editorial és norma des de fa temps als països que fem servir com a referència... El que estem presenciant, doncs, és una confluència entre el nostre model i el dels països europeus capdavanters: més lectors i més polaritzats en uns pocs títols.

NO CAL NI DIR QUE AQUEST MODEL és molt més arriscat per a editors i autors: si l'encertes ho fas espectacularment, si l'espifies també resulta més estrepitos. I cal afegir que per a una literatura fràgil com la catalana la situació encara es torna més delicada: si durant un cert període de temps no generés alguns títols destacats, podria fer l'efecte que desapareix del mapa, perquè l'omnipresència dels best sellers globals la taparia, l'ofegaria, per més que produís una dotzena de bones novel·les.

PERÒ JUSTAMENT AQUÍ S'HA ESDEVINGUT EL FET prodigiós, la prova de la salut formidable de la literatura en català, que la converteix en un cas excepcional en el context europeu: en un moment en què també s'ha ensenyorit de les nostres llibreries aquest reduït grup de títols que són hegemònics a tot el món, la literatura catalana ha estat capaç de generar algunes novel·les que, a més d'haver mantingut el diàleg amb un grup amplíssim de lectors del país, han despertat ràpidament l'interès d'editors de tot arreu, i es podran llegir aviat en les principals llengües del món. Em refereixo a *Pandora al Congo*, d'Albert Sánchez Piñol; *Per un sac d'ossos*, de Lluís-Anton Baulenas; *La pell i la princesa*, de Sebastià Alzamora, i una altra que em permetreu que no citi.

PER SORT EL FET NO ÉS DEL TOT NOU: Baltasar Porcel, Jaume Cabré, Jesús Moncada, Quim Monzó i un llarg etcètera s'han anat traduint; el que ara és significatiu és la rapidesa i l'amplitud amb què es traduiran les obres que he esmentat, i que es tracti d'una nova generació, de la garantia de continuïtat. Per això l'any 2005 ha estat l'any dels prodigis: a l'era de la globalització la literatura catalana no només no reclusa sinó que es projecta com mai.

ANTHONY GARNER

DE FIL DE VINT

Si fracassa l'Estatut

Isabel-Clara Simó

Els bascos ens deixen sempre bocabadats i ens causen una atàvica enveja que instal·la, al nostre inconscient, la nociva idea que no valem la pena, com a nació. El Gabinet de Prospecció Sociològica del País Basc ha publicat ara unes dades que no sé a vosaltres, però a mi m'han deixat amb un pam de nas: més de la meitat són independentistes i una gran majoria està pel diàleg directe amb ETA; enlloc s'albira el missatge que amb tanta insistència difon la dreta espanyola: que tothom hi viu amb por; i només se senten espanyols el 8% de la població. Ara imagineu un sociòmetre igual a Catalunya. No dic als Països Catalans perquè sé què passaria en terres de Francesc Camps de Golf, com és conegut popularment, i també a les Illes.

Fa pocs dies, i en un admirable article, Albert Sàez parlava sobre l'espanyolisme intel·ligent, i deia que aquest sector de la societat espanyola tria aquell catalanisme que li planteja menys problemes en cada moment històric. Fa poc, Pujol era el paradigma del mal, i ara és un angelet que cal enyorar; oi que s'entén la idea? Castella ha dominat des de fa tres segles Catalunya i no entén que aquest domini minvi i molt menys que s'acabi. Tanmateix, oh meravella, Catalunya ha donat signes d'incomoditat tot aquest temps, malgrat que el sociòmetre a la basca ens deixaria decebuts. Aquests espanyolistes intel·ligents això no ho entenen –servidora de vostès, tampoc–, però almenys sí que haurien de veure que com més canya més catalanisme. Neutralitzar el catalanisme és una qüestió de concessions substancials. I ni amb tarannà s'hi atreueixen. Si fracassa l'Estatut, ells també s'ho hauran perdut.

DES DEL MOLÍ

Barreges poc afortunades

Maria de la Pau Janer

Després de quaranta anys de vida, Barbie continua trepitjant amb força. Hi ha invents que mai no funcionen, encara que neixin amb els millors auguris i les més bones voluntats. N'hi ha d'altres

que resulten exitosos, molt més enllà del que hauríem pogut imaginar-nos. Barbie és la nina que triomfa arreu. Les seves formes esveltes i una cabellera rossa són els primers ingredients per a un producte amb el qual milions de nenes de tot el món voldrien identificar-se. Naturalment, no es tracta d'un producte estàtic. La seva figura i la seva existència plastificada han anat transformant-se amb els anys. ¿No vivim en una soci-

etat en moviment? Doncs ella no té cap problema per adaptar-se als canvis estètics i sentimentals –de parella inclosos– que exigeixen els nostres temps. Barbie ha tengut sempre una estreta relació amb la moda. Reconeguts dissenyadors han creat vestits per a ella, roba que ha lluitat amb gràcia, despertant l'admiració de totes les nenes que voldrien ser unes Barbies de carn i os. Si ens hi fixam, al carrer, hi podem

trobar nombroses nenes i dones que segueixen el seu model. Podria semblar un joc, però és una forma de canibalitzar desitjos i frustracions difícils d'explicar, que formen part de l'essència de la naturalesa humana. A Caracas, va organitzar-se no fa gaire una desfilada de models per a nenes que volen seguir les directrius de Barbie. La marca de joguines Mattel, que ha ampliat el seu negoci entrant al terreny de la moda, ha pre-

sentat una col·lecció de vestits i complements per a nenes Barbie. Lyedi Qintero és una model molt jove. Es tracta d'una nena Barbie que ja té contractes internacionals. Ella va lluir la roba. A les fotografies, sembla que ha arribat Carnaval: llaços, diademes, i complements *fashion* configuren una estètica que se situa entre la cursileria més sorprenent i les ganes de fer créixer les nenes abans d'hora. Una barreja poc afortunada.